

Täysistunto

Keskiviikko 25.10.2017 klo 14.00—21.36

9. Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistielaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 147/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

18.29 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut esityksen uudeksi yksityistielaksi 19.10. Esityksellä on tarkoitus kumota vuodelta 1963 oleva laki yksityisistä teistä. Yli 50 vuodessa yhteiskunta on muuttunut paljon kaupungistumisen, väestörakenteen muutoksen ja teknologisen kehityksen ansiosta. Maailma ei ole se sama maailma, johon aikoinaan yksityistielaki hyvin onnistuneesti säädettiin. Yhteiskunnan muutoksia on pyritty huomioimaan osauudistuksien kautta läpi vuosikymmenten, mikä on aiheuttanut lain rakenteeseen epäjohtonmukaisuuksia ja ennen kaikkea sekavuutta. Laissa on lisäksi vanhentuneita ja muun lainsäädännön kanssa päällekkäisiä säännöksiä.

Säädösten sujuvoittaminen eli norminpurku on ollut yksityistielain valmistelun tärkeimpiä tavoitteita. Norminpurun tavoitteena on helpottaa yritysten toimintaa ja kansalaisten arkea sääntelyä keventämällä ja uudistamalla. Tällä tuetaan Suomen kasvua, vahvistetaan kilpailukykyä ja edistetään digitalisaatiota. Yksityistielaisissa norminpurku näyttäytyy keveämpänä ja ennen kaikkea selkeämpänä sääntelynä.

Koska yksityistielaki on luonteeltaan erityisesti kansalaisia palveleva laki, tapaan, jolla normeja puretaan, on kiinnitetty erityisesti huomiota. On kiinnitetty huomiota siihen, että sääntely olisi selkeämpää ja sujuvampaa ja säädökset mahdollistaisivat joustavammat toimintamallit. Toisaalta on kiinnitetty huomiota siihen, miten luodaan mahdollisimman hyvät edellytykset yksityistieverkon kehittämiseksi ja ylläpidolle myös jatkossa. Tähän liittyy rajanveto sen suhteen, mikä on tarpeellista yksityisteiden varrella olevien kansalaisten ja yritysten toimintaa tukevaa sääntelyä ja mikä taas tarpeetonta ja yksityistien varrella olevaa toimintaa jäykistävää sääntelyä. Esityksessä on pyritty löytämään tasapaino tarpeellisen ja tarpeettoman sääntelyn suhteen.

Arvoisa puhemies! Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen on osa hallituksen säästö- ja rakennepoliittista ohjelmaa. Esityksellä lakkautettaisiin kuntien tielautakunnat, jotka ovat tähän asti tarjonneet yksityistietoimijoille muun muassa toimitus- ja riidanratkaisupalveluita. Kunnat ovat subventoineet tielautakuntien toimintaa voimakkaasti, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2017 vp

muutos tulee kasvattamaan tieosakkaiden kuluriskiä jonkin verran. Toisaalta esityksellä saatettaisiin yksityistielainsäädäntö muun yhteisöelainsäädännön kanssa yhteneväiseksi, kun moitekanteet käsiteltäisiin jatkossa käräjäoikeudessa. Myös asiantuntemus asioiden käsittelyssä paranisi, kun yksityisteihin liittyvät toimitusasiat käsiteltäisiin jatkossa Maanmittauslaitoksen tai kuntien kiinteistönmuodostamisviranomaisten johdolla toimitetuissa yksityistietoimituksissa. Tieosakkaiden kuluriskin kasvua on pyritty ehkäisemään mahdollistamalla tiekunnan sisäisen oikaisumenettelyn käyttöönotto ja esittämällä tiekunnille mahdollisuutta viranomaismenettelyjen korvaamiseen omilla päätöksillään.

Arvoisa puhemies! Hallituksen Biotalous ja puhtaat ratkaisut -kärkihanketta esitys edistää elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä parantamalla. Haluamme, että elinkeinoelämän kuljetusketjut toimisivat saumattomasti, sujuvasti ja ennakoitavasti myös silloin, kun osana matkakettua on yksityisteitä. Edellytyksenä tälle on yksityisteiden hyvä kunto ja niitä koskevan tiedon olemassaolo ja ajantasaisuus. Yksityisteiden rahoituksen osalta esityksen tavoitteena on hyötyjä maksaa -periaatteen korostaminen yksityisteiden rahoituksen saatamiseksi kestäväälle pohjalle. Yksityisteiden maksajapohja pyritään laajentamaan kaikkiin niihin toimijoihin, jotka yksityistietä käyttävät tai jotka siitä hyötyvät.

Koska yksityistiet ovat pääosin yksityistien varrella asuvien ihmisten rahoittamia, oikeudenmukaisuuden nimessä on haluttu selvittää niitä periaatteita, jolloin ulkopuoliselta tienkäytöltä voidaan periä käyttömaksua yksityistien käytöstä. Esityksellä pyritään kannustamaan tienpidon ammattimaistumiseen helpottamalla tienpidon valtuuttamista ulkopuolisille tahoille. Väestö- ja ikärakenteen muutoksen seurauksena yksityisteiden varrella oleva osaaminen ja talkoohenki on vaarassa kadota aiheuttaen haasteita yksityisteiden tienpidolle ja yksityisteiden kunnolle. Tienpidon ammattimaistumisella turvattaisiin tienpidon taso ja tehokkaammat toimintamallit.

Maakuntauudistuksen yhteydessä on esitetty yksityisteiden valtionavustustehtävän siirtämistä maakunnille. Tässä esityksessä siirtoon on varauduttu karsimalla avustuskriteerejä, jotta maakunnille voitaisiin turvata laaja valinnanvapaus avustuskohdeiden suhteen. Jatkossa valtionavustus ei olisi enää sidottu pysyvän asutuksen kriteeriin, vaan avustuskelpoisia yksityisteitä olisivat kaikki järjestäytyneet yksityistiet, joiden tiedot ovat ajantasaisina tietojärjestelmissä.

Yksityistielaila on suuri merkitys koko liikennejärjestelmän toimivuuteen ja kansalaisten jokapäiväiseen arkeen. Uutta yksityistielakia on kaivattu jo pitkään selkeyttämään ja helpottamaan yksityisteiden varrella tapahtuvaa toimintaa. Esitys tästä liikennejärjestelmämme kannalta hyvin tärkeästä laista on nyt saatettu eduskunnan käsiteltäväksi. Toivon, että esitys saa myönteisen vastaanoton ja että toteutamme nyt tämän kaivatun ja tarpeellisen uudistuksen. — Kiitos.

18.35 Matti Torvinen si: Arvoisa puhemies! 55 vuotta meni ja maailma muuttui, ja meillä on ministeri, joka pani rampan kalkattamaan, ja vihdoinkin pääsimme uudistamaan tätä lakia. Itse olen tätä soveltanut parikymmentä vuotta käytäntöön tuommoisen pienen tiekunnan puheenjohtajana.

Tämä maailma on muuttunut kovasti, ja tämän uudistuksen myötä tietoitustehtävät siirtyvät kunnilta Maanmittauslaitokselle, lukuun ottamatta asemakaava-alueita silloin, kun kunta on ottanut kiinteistörekisterinpidon tehtäväkseen asemakaava-alueella.

Tiekuntien päätöksiä koskevien moiteasioiden ratkaiseminen siirtyisi käräjäoikeuteen suoraan tiekunnilta. Uudistus parantaisi asiantuntemusta yksityisteitä koskevien asioiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2017 vp

käsittelyssä. Kuntien tielautakunnat jäisivät historiaan, ja kuntapoliittinen päätöksenteko ei vaivaisi tulevaisuudessa yksityisteiden päätöksenteon moitteita. Ja väitän, että näin on usein tapahtunut, eli poliittiset vaikuttimet ovat kaikesta huolimatta ehdottomasti vaikuttaneet tielautakuntien toimintaan.

Tällä uudistuksella on näkemykseni mukaan oma linkkinsä käräjäoikeusuudistukseen. Hallitus parantaa kansalaisten oikeusturvaa ja -varmuutta tehostamalla käräjäoikeuksien osaamista keskittämällä päätöksenteon isompiin ja asiantunteviin tuomioistuimiin. Ukko-tuomareiden poliittisen pelin aika on siltä osin ohi. Maa-oikeusasioita käsittelee siis suoraan tiekunnan päätöksen jälkeen käräjäoikeus. Tähän saakka nämä valitukset ovat menneet kuntahallintoon. On saattanut kestää puoli vuotta siitä, kun valitus on otettu käsitteilyyn kunnan tielautakunnassa. Asioiden vaativuuden vuoksi nämä asiat on usein hoidettu juristin toimesta. Tästä on seurannut mittavia kuluja, joita erilaiset oikeusturvavakuutukset eivät valitettavasti vakuutusperusteiden mukaisesti korvaa, ja ne ovat tulleet kansalaisille kalliiksi. Vasta kuntavaiheen jälkeen on päästy puolueettoman käräjäoikeuden saliin. Lisäksi kuntien tielautakuntien osaaminen on ollut kirjavaa, kun maallikot ovat joutuneet perehtymään vaikeaan lainsäädäntöön. Nyt voidaan sanoa, että kunta voi keskittyä omaan tehtäväänsä.

Arvoisa puhemies! Uudistuksessa on hyvää sekin, että tiekunnan päätöksestä ei tarvitse heti valittaa käräjäoikeuteen. Kustannuksia voi säästää tekemällä yksityisen tiekunnan päätöksestä oikaisupyynnön. Nyt siis voidaan vielä neuvotella ilman, että mennään paljon kuluja vievään käräjäoikeusmenettelyyn. Tänä päivänä tuo oikeudenhoito on varsin kallista ja arvokasta.

Hallituksen esitys helpottaa tiekunnan perustamista, se on tärkeää. Enää ei välttämättä tarvita virallista tiekuntaa, vaan tien vaikutuspiirissä asuvat voisivat tämän esityksen toteutuessa perustaa tiekunnan ilman Maanmittauslaitoksen tietöimitusta. Perustamisen helpottaminen on tärkeää, sillä arvioidusti vajaa puolet maamme loma-asunnoista sijaitsee nimienomaan yksityisteiden varrella ja tuota yksityistiestä on noin 390 000 kilometriä. Suomalainen yksityinen loma-asuja maksaa siis melkoisen osan suomalaisen yhteiskunnan teiden ylläpidosta. Siis jatkossa tien varrella asuvat saisivat liittyä yhteen ilman sitä monimutkaisuutta, ei tarvita kallista tietöimitusta.

Maamme yksityisteiden osakkaat siis maksavat mittavan osan tieverkoston hoidosta, ja kun tuossa ministerikin kertoi, että maakuntauudistuksessa maakunnat saisivat noita varoja enemmän, niin toivoa sopii, että valiokuntakäsittelyssä tähän kiinnitettäisiin huomiota niin, että maakunnille saataisiin rahaa ja sitten tiet pidettyä kunnossa. Se tässä on hyvää, että tien ja tiekunnan asiat voidaan sitten jatkossa hoitaa yritysvetoisesti ja kaupunkivetoisesti, jolloin monet perikunnat pystyisivät hoidattamaan oman osuutensa tiekuntien kautta.

Ja lopuksi: Uudistuksessa korostetaan hyötyjä maksaa -periaatetta. Tämä on hyvä. Eli se, joka käyttää tiekunnan tietä, maksaa siitä korvauksen. — Kiitoksia.

18.40 Lea Mäkipää si: Arvoisa puhemies! Keskustelussa oleva lakihanke yksityisteistä on periaatteessa kannatettava ja tarpeellinen. Se, onko monitahoinen uudistus kymppiin osuva, jää ajan todistamaksi. Voimassa oleva laki on siis vuodelta 63, joten päivitystä tarvitaan. Moni tiekunta on lakkautettu, ja monta uutta on perustettu. Avustusperusteetkin ovat muuttuneet useaan kertaan, kuten vuosittaiset avustuksetkin. Yhteiskunnan kannalta merkittäviä tulevia muutoksia on maakuntauudistukseen ja liikennekaareen liittyvien yhtymäpintojen uudelleen järjestäminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2017 vp

Kunnalliset tielautakunnat lakkautettaisiin sikäli kuin niitä enää on. Monessa kunnassa yksityisteihin liittyvät asiat on aikaa sitten annettu teknisten lautakuntien tai vastaavien hoitoon. Kuntien rakennusvalvontaviranomaisille siirrettäisiin lupien käsittely liittyen rakennusten ja kasvillisuuden poistoon sekä poikkeuksiin rakentamisrajoituksista. Hallinnolliset asiat siirrettäisiin perustettavaan valtion lupa- ja valvontavirastoon maakuntauudistukseen liittyen. Uusien teiden linjauksiin tai vanhojen uudelleenlinjauksiin liittyvät toimitustehtävät siirtäisivät Maanmittauslaitokselle tai kuntien kiinteistönmuodostamisviranomaisille, mikäli tie on asemakaava-alueella ja kunta on ottanut kiinteistörekisterinpidon tehtäväkseen asemakaava-alueella.

Tiekuntien päätöksiä koskevien moiteasioiden ratkaiseminen siirtyisi käräjäoikeuksiin, niinhän on nytkin vakavimmissa tieriidoissa. Tähän liittyen voidaan todeta, että monelta taholta on vuosien aikana saanut kuulla, ettei käräjäoikeuksien tuomareilla ja esittelijöillä ole ollut riittävästi asiantuntemusta yksityistieasioissa. Sen vuoksi maassamme on monia esimerkkejä siitä, että yksityisteihin liittyviä riitajuttuja pyörii eri valitusasteissa koko ajan. Toivon, että nyt, kun lakiesitys siirtää kaikki moiteasiat käräjäoikeuksien ratkaistavaksi, samalla varmistetaan, että niin sanotulla maa- tai tietuomarilla on riittävä asiantuntemus.

Lakiesitys esittää, että hallintomenettelyjä kevennetään tiekunnan perustamisessa, jakamisessa, yhdistämisessä ja lakkauttamisessa ja ne olisi mahdollista tehdä ilman toimitusta. Esitys on enemmän kuin kannatettava.

Lakiesityksen rivien välistä ilmenee, että yksityistiet luokiteltaisiin eri luokkiin yhteiskunnallisen merkittävyyden perusteella. Se olisi samalla peruste avustuksille. Asiassa on kaksi puolta: Yhteiskunnallisesti vaikuttava yksityistie saisi jatkuvasti avustusta esimerkiksi tapauksessa, jossa tie yhdistää kaksi valtion ylläpitämää tietä, jolloin tietä käytetään oikaisuun samalla kun kerätään tiloilta maitoa tai metsistä puuta. Toinen puoli on se, että pitkä yksityistie päättyy korpijärven rantaan ja tien varrella on enää muutama ympäri vuoden asuttu talo muiden käyttäjien ollessa pääasiassa kesämökkiläisiä. Pitkän tien kunnossapito vaatii merkittäviä kustannuksia tässä tapauksessa jokaiselta tieosakkaalta. Yksi keino hellittää rasitusta olisi se, että tiekunta pääsisi niiden joukkoon, joiden on mahdollista tehdä alvin vähennys kunnossapitoon käytetystä työstä ja aineksista. Tällöin joka viides sorakuorma olisi periaatteessa maksuton tiekunnille, nyt sen kuorman vie valtio. Toivon, että ministeri ottaa tämän huomioon.

Arvoisa puhemies! Tieverkon pituus on kokonaisuudessaan runsaat 450 000 kilometriä, ja yksityisteitä on vajaa 400 000, joka sisältää metsäautotiet. Määrästä noin 100 000 kilometriä palvelee vakituista asutusta, noin miljoonaa ihmistä. Yksityisteitä on siis 3,5 kertaa enemmän kuin valtion ja kuntien ylläpitämiä maanteitä ja katuja yhteensä. Haluan vain täällä osoittaa sitä, että kiitos ministerille, että hän on korottanut valtionavustusta yksityisteille 8:sta 13 miljoonaan ja että tulee myös ensi vuonna. Mutta kun näitä miljoonia lasketaan, tieosakkaat joutuvat kyllä maksamaan näistä teistä, käytöstä, korjauksista ja siltojen rakentamisesta. Kysynkin: varmaan kukaan, joka täällä Mannerheimintien asuu, ei joudu tällaisiin rasituksiin kuin nämä harvan asutuksen yksityistien osakkaat siellä kaukana maaseudulla?

18.46 Kari Kulmala si: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi yksityistielaki, joka korvaisi vuonna 1963 voimaan tulleen lain yksityisistä teistä. Yksityisteitä koskevaa lainsäädäntöä selkeytetään ja modernisoidaan niin kirjoitustavaltaan kuin sisällöltään. Tarpeettomat, vanhentuneet ja muun lainsäädännön kanssa päällekkäiset

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2017 vp

säännökset poistettaisiin. Tämä kuulostaa hyvältä, eli esityksessä on paljon hyvää — mutta myös sellaista, joka vielä vähän mietityttää.

Yksityistielain uudistaminen muuttaa monia asioita kilometrimäärältään Suomen suurimmassa tieverkossa. Jatkossa kuntien tielautakunnat lakkaavat ja tietoitimitusten käsittely siirtyy kunnan kiinteistönmuodostusviranomaiselle tai Maanmittauslaitokselle, jotka käsittelevät jatkossa kaikki tietoitimitusasiat. Rakennusten ja kasvillisuuden poistoon liittyvät luvat käsiteltäisiin jatkossa kunnan rakennusviranomaisten toimesta. Tiealueella erilaisten maahan sijoitettavien, kiinteistöjen ja yhdyskuntaa palvelevien johtojen sijoittamisesta päätäisivät jatkossa tieosakkaat itsenäisesti. Maanomistajien lupaa niiden sijoittamiseen ei enää tarvittaisi. Tiekunnan päätöksiin kohdistuvat moitteet ja kiistat käsiteltäisiin käräjäoikeuksissa. Onkin mielenkiintoista seurata, lisääntyvätkö käräjäinnit jatkossa vai selkeyttääkö esitys tieasioiden hoitoa, kuten on tarkoitus. Tieasiat ovat olleet sellaisia, jotka esimerkiksi poliisia työllistivät varsin paljon, eivätkä ne ole yksinkertaisia ja selviä. Tiekunnat voisivat perustaa ja tiekuntia yhdistää osakkaat ilman erillistä yksityistietoitimitusta. Kunnan kadunpidon arvioimiseen ja tienpitoon kohdistuvien hallintopakkekeinojen käyttö siirretään tulevan maakuntauudistuksen yhteydessä perustettavaan valtion lupa- ja valvontavirastoon. Uskon, että heillä töitä riittää jatkossa ihan riittämiin.

Ulkopuolisten olisi jatkossa saatava lupa yksityistien käytölle, ja siitä voidaan periä heiltä tiekunnan määräämä maksu. Marjastajille ja sienestäjille tämä ei lisää kustannuksia, koska jokamiehenoikeuksiin ei tule muutoksia, nämä retket kun eivät lisää tien kunnossapitokustannuksia. Mutta millaiset tienkäyttöoikeudet ovat esimerkiksi kalastajilla ja metsästäjillä? Metsästys ja kalastus eivät ole jokamiehenoikeuksia, mutta nekin eivät lisää tien kunnossapitokustannuksia. Tiekunnat voivat jatkossa osakkaiden päätöksellä vahvistaa yksityistielle säännöt, joissa voidaan sopia määritellyistä asioista toisin kuin laki määrää. Samalla heidän on mahdollista ulkoistaa koko tienpito.

Myös yksityisteiden valtionavustusten kriteerit on tarkoitus uudistaa. Kriteereiksi jäisivät tien järjestäytyneisyys sekä tietä koskevan tiedon kattavuus, avoimuus ja ajantasaisuus. Näiden valtionavustusten jakaminen siirtyisi maakunnille vuodesta 2020 lähtien. Yksityisteille suunnatut valtionavustukset ovat olleet laskusuunnassa jo monen vuoden ajan. Tällä hetkellä yksityisteiden valtionavustusmäärärahan perustaso on 3 miljoonaa euroa. Tällä hallituskaudella siihen lisättiin korjausvelkapaketeista yhteensä 30 miljoonaa euroa vuosille 2016—2019.

Ymmärrän hyvin, että tällä uudistuksella puretaan säännöksiä, edistetään uuden elinkeinotoiminnan syntymistä ja turvataan osaltaan elinkeinoelämän kuljetusten sujuvuus. Samalla tulee erityisesti selkeyttää ja tarkentaa vastuuta teiden rakentamisessa, ylläpidossa ja liikkumisessa. Mielestäni erityisesti maanomistajan oikeudet tulee huomioida entistä tarkemmin. Silloin säästytään turhilta käräjäoinneilta ja poliisitutkinnoilta.

18.50 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! Suomi on yksityisteiden maa. Suomen 450 000 tiekilometristä 360 000 kilometriä on yksityisteitä. Tyypillisen yksityistien ylläpidon kustannukseksi arvioidaan noin 1 000 euroa kilometriä kohti vuodessa. Tie kuntien osakkaille onkin kyse merkittävistä summista. On korkea aika, että 60-luvulla laadittu yksityistielaki lopulta muodistetaan nykyaikaan.

Suomi on valitettavasti myös tieriitojen maa. Teiden käytöstä ja kunnossapidosta riidelään sekä tiekokouksissa että oikeusistuimissa. Vuonna 2016 käräjäoikeuksissa ratkaistaisiin 499 maa-oikeusasiasta 165 liittyi tieasioihin. Ja kuinka moni riita jää naapureiden kesken

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2017 vp

kytemään, kun oikeuteen ei oikeudenkäyntikustannusten pelossa uskalleta mennä? Vain harva tiekunta on ottanut vastuuhenkilöilleen vastuuvakuutuksen.

Eri osapuolten vastuut ja oikeudet yksityisteiden rakentamisen, ylläpidon ja liikkumisen suhteen kaipaavat toisesta selvittämistä. Jos tämän lain onnistumista halutaan arvioida, tieriitojen määrän kehitys on siihen hyvä mittari.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen perusteluissa kiinnitetään huomiota suomalaisten ikääntymiseen. Väki harmaantuu etenkin haja-asutusalueilla yksityisteiden varrella. Se vaikuttaa paitsi kykyyn huolehtia oman yksityistien kunnossapidosta myös kykyyn huolehtia tiekunnan hallinnosta. Jos tiekunnan osakkaiden keski-ikä on yli 70, kuten monella yksityistiellä jo on, tien käyttöä ja kunnossapitoa sääntelevän lain selkeys ja yksiselitteisyys on ensiarvoisen tärkeää. Missään tapauksessa ei saa syntyä tilannetta, jossa uuden yksityistielain tulkinnassa sovellettava oikeuskäytäntö muotoutuu vasta ennakkotapausten kautta, vuosien kuluessa. Jos vanhasta yksityistielaista on jotain hyvää sanottavaa, niin se, että sen tulkinta on vakiintunut pitkän oikeuskäytännön seurauksena. Yksityistielain uudistaminen ei saa lisätä epävarmuutta lain tulkinnasta.

Noin kuukausi sitten jouduin sukulaisen sairastuttua tiekunnan kokouksen sihteeriksi, ja ilman vakiintuneen laintulkinnan selkänöjää olisin ollut pulassa. Onneksi oikeuskäytäntö — esimerkiksi tiekunnan jäsenyyden pakollisuudesta sekä tien kunnostamisen maksamisesta puunajon jälkeen — on niin yksiselitteinen, ettei riidalle jäänyt tilaa, vaikka kyse oli yksilötasolla merkittävistä summista. Tämän kokemuksen jälkeen en voi kuin kiittää hallitusta pyrkimyksestä kannustaa tieosakkaita järjestäytymiseen ja yksityisteitä koskevan hallinnollisen tiedon ylläpitoon. Suurin osa Suomen tiekunnista on edelleen järjestäytymättömiä, ja asiat sovitaan suusanallisesti postilaatikolla. Kaikki toimii hyvin niin kauan kuin kaikki toimii hyvin.

Joka tapauksessa yksityistielaista tiedottaminen ja tiekuntien neuvonta ovat kriittisiä tämän lakiuudistuksen onnistumiselle. Muuten olemme lain voimaan tultua tilanteessa, jossa etenkin pienten tiekuntien iäkkäät osakkaat eivät tiedä, mihin laki heidät velvoittaa ja oikeuttaa. Velvoittaisinkin kuntien tielautakunnat, tai kelle niiden tehtävät nyt sitten siirtyvät, vastuuseen siitä, että niiden toimialueella olevat tiekunnat saavat kansantajuudessa muodossa perustiedot uuden yksityistielain tärkeimmistä muutoksista.

Arvoisa puhemies! Yksityiskohtana kiinnittäisin huomiota tiekunnille annettavaan oikeuteen päättää maahan sijoitettavien kaapeleiden sijoittamisesta yksityistien tiealueelle ilman maanomistajan lupaa. Tämä on mielenkiintoinen esitys ja voi toteutuessaan kirvoittaa aivan uusia, jännittäviä tieriitoja aiempien lisäksi. Lupaani perehtyä tähän huolella, koska myös potentiaaliset hyödyt ovat suuret.

Myös kuntien tielautakunnille kuuluvien tehtävien siirtäminen muille viranomaisille herättää kysymyksiä, joihin odotan asiantuntijakuulemisesta vastauksia. Yksityistiet ovat nimenomaan paikallisia teitä, ja niiden paras asiantuntemus on paikallisilla toimijoilla. Tämä toki altistaa päätökset paikallisille henkilöriidoille ja politikoinnille, kuten edustaja Torvinen aiemmin toi esiin.

Lakiuudistuksen myötä tiekuntien luottamushenkilöiden vastuut uhkaavat kuitenkin kasvaa kohtuuttomiksi. Oikeuteen viemisellä uhkaaminen on jo nyt yleinen pelote tiekuntien kokouksissa. Riskinä on, etteivät tiekunnat enää löydä hoitokuntia ja toimitsijamiehiä. Joka tapauksessa tiekuntia tulisi voimakkaasti kannustaa ottamaan vastuuvakuutus luottamushenkilöilleen. Lain tullessa voimaan on joka tapauksessa varmistettava, että esimer-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2017 vp

kiksi valitukset tiekuntien päätöksistä kyetään käsittelemään asiantuntevasti, paikalliset olosuhteet tuntien. Miten hyvin kaukainen käräjäoikeus tähän pystyy, jää pohdittavaksi.

18.55 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa herra puhemies! Yksityisteillä on Suomessa tärkeä rooli. Yksityisteitä on yhteensä 360 000 kilometriä, ja pysyvää asutusta näiden varsilla on puolen miljoonan asukkaan verran. Yksityisteitten varsilla on kesämökkejä, niitä pitkin menee metsäautoja, ja biotaloudessa erityisesti, kun sitä halutaan edistää, yksityistiet tulevat isoon rooliin, koska niillä puuhuolto ja biomassat kulkevat. Jokamiehenoikeuksia me jokainen pystymme käyttämään myöskin yksityisteiden osalta. Voimassa oleva laki on vuodelta 1963 ja on auttamattomasti vanhentunut, ja tarvitsemme siis muutoksen.

Osaaminen järjestäytymisessä, huollossa ja päätöksenteossa on vaarantunut yksityisteiden varrella asuvien osalta, kun sukupolvet ovat vaihtuneet ja osakkaat asuvat kaukana kohteestaan. Tämä on näkynyt yksityisteiden huononevana kuntona. Maaailma on ympärillämme muuttunut, mutta ennen kaikkea sitä pidän tärkeänä, että myöskin teknologiset ratkaisut, digitaalisuus, tuodaan mukaan siihen, miten näitä yksityisteitä pystytään edelleen pitämään kunnossa.

Myös yksityisteiden rahoitukseen pitää luoda uusia ratkaisuja, ja kun keskusta on ollut hallituksessa, niin me olemme pitäneet aina huolta siitä, että yksityistiet ovat saaneet rahoitusta, ja toivottavasti myöskin jatkossa. Se 13 miljoonaa euroa on pieni summa, mutta sillä on päästy teitakin parantamaan. Nyt käytetään hyötyjä maksaa -tilannetta, eli tiekunnat pystyvät sitten tulouttamaan tulevaisuudessa siltä, joka sitä tietä käyttää: esimerkiksi kunnat, valtio ja maakunnat tulevat osakkaiksi, jos sitä tietä käytetään. [Puhemies koputtaa] Pidän tärkeänä, että tämä järjestäytyminen tehdään niin, että tehdään talkoovoimin tai yhteistyönäkin [Puhemies koputtaa] on mahdollista tulevaisuudessa.

18.57 Mats Löfström r: Värderade herr talman! Regeringens proposition till förnyad lag om enskilda vägar gäller en lag som inte förnyats på 50 år. Förslaget är välkommet. Regeringens proposition innehåller förslag om att i högre grad överlåta väghållningen till professionella aktörer. Finländska stugägare bedöms som ointresserade av vägunderhåll i jämförelse med tidigare, vilket har medfört konsekvenser för myndigheter och näringsliv som använt undermåligt skötta enskilda vägar i sin verksamhet. Genom att uppdatera register över enskilda vägar och deras skick vill man nu skapa incitament för vägförvaltningsföretag att sköta större helheter av enskilda vägar och annan infrastruktur, samtidigt som man möjliggör för flera olika samhällsliga aktörer att vara vägdelägare.

Jag ser positivt på helhetsförslaget då det kan skapa positiva ekonomiska effekter för näringslivet och positiva externa effekter för resten av samhället, då vägarnas skick i sin helhet torde bli bättre. Regeringen föreslår även i sin proposition att man inte längre behöver be markägaren om lov för att installera el- och dataledningar samt övriga lätta anläggningar och konstruktioner på vägområdet. Då endast väglagets godkännande krävs för dylika installationer blir förfarandet smidigare, vilket gynnar såväl leverantörer som de fastigheter som finns på det område som vägen betjänar.

Utgångspunkten i detta förslag är bra då det minskar byråkrati och på så vis skapar effektivitet och sparar pengar samhällsekonomiskt. Man måste ändå försäkra sig om att man inte kränker den privata äganderätten på något sätt och det måste vi försäkra oss om i utskottsbehandlingen. Hur som helst verkar förslaget rimligt då det utan tvekan skulle minska på byråkrati och avskaffa mycket pappersskyfflande.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2017 vp

Arvoisa herra puhemies! Suhtaudun myönteisesti kokonaisesitykseen, koska se voi luoda positiivisia taloudellisia vaikutuksia elinkeinoelämälle ja positiivisia vaikutuksia muulle yhteiskunnalle, kun teiden kunto kokonaisuudessaan paranee.

Hallitus ehdottaa myös esityksessään, että maanomistajalta ei enää tarvitsisi pyytää lupaa sähkö- ja tietoliikennejohtojen sekä muiden laitteiden ja rakennelmien asentamiseen tiealueelle. Kun ainoastaan tiekunnan hyväksyntä vaaditaan tällaisille asennuksille, menettely on joustavampaa, mistä hyötyvät sekä toimittajat että kiinteistöt alueella, jota tie palvelee.

Tämän esityksen lähtökohta on hyvä, koska se vähentää byrokratiaa ja luo siten tehokkuutta sekä säästää rahaa kansantaloudessa. On kuitenkin varmistettava, ettei yksityistä omistusoikeutta loukata millään tavalla. Tästä meidän on huolehdittava valiokuntakäsittelyssä. Joka tapauksessa esitys vaikuttaa järkevältä, koska se ilman muuta vähentää paljon byrokratiaa ja paperin pyöritystä.

Avslutningsvis, herr talman: Ett fungerande vägnätverk är centralt för att samhällens sektorer ska kunna fungera friktionsfritt, och i Finlands finns en mycket stor andel enskilda vägar. Vid dessa vägar bor cirka 9 procent av landets befolkning, så det är mycket motiverat att stifta en ny lag för att gynna även dessa medborgare specifikt. — Tack.

19.01 Ari Torniainen kesk: Arvoisa puhemies! Yksityistiet ovat erittäin tärkeä osa Suomen tieverkostoa. Yksityisteitä on kaiken kaikkiaan noin 360 000 kilometriä ja niiden varsilla asuu vakituisesti puolisen miljoonaa suomalaista. Yksityistien varrella asuvien lisäksi niitä käyttävät myös monet muutkin kuin niiden varrella asuvat. Niitä käyttävät yritykset, vapaa-ajan asukkaat, elinkeinoelämä ja niin edelleen. Itsekin asun yksityistien varrella ja voin tämän hyvin todeta, kun ikkunasta katson ulos.

Voimassa oleva, vuodelta 1963 oleva yksityistielaki nyt nykyaikaistetaan ja yksinker- taistetaan.

Yksityisteitä hoidetaan nykyisin pitkälti vapaaehtoistoimin. Nyt uusi yksityistielaki sallii jatkossakin talkoopohjaisen samoin kuin myös ammattimaisenkin tienpidon, ja uskon, että tähän suuntaan varmaankin tulevaisuudessa mennään.

Valtion korjausavustusten jakaminen siirtyy jatkossa maakuntien tehtäväksi. Yksityis- teiden avustuskriteerejä karsitaan siten, että avustuskriteereiksi jätetään yksityistien järjes- täytyneisyys sekä yksityistietä koskevan tiedon olemassaolo, ajantasaisuus ja avoimuus. Suurena periaatteellisena muutoksena lakiesityksessä on, että pysyvän asutuksen lisäksi yksityistieavustusten jaossa voidaan jatkossa painottaa myös vapaa-ajan asumisen ja yri- tyselämän ja erilaisten paikallisten asioiden tarpeita.

Tieosakkaille annetaan tiekunnan kautta oikeus päättää maahan sijoitettavien johtojen ja niihin liittyvien vähäisten laitteiden sijoittamisesta yksityistien tiealueelle. Tämä varmaan- kin aiheuttaa keskustelua myöskin tulevaisuudessa. Kun kuntien tielautakunnat lakkaute- taan uudistuksen myötä, niiden tehtävien siirtojen ja vastuualueiden on oltava selkeät tie- kunnille ja tiekuntien osakkaille.

Lakiesitys selkeyttää vastuita yksityisteiden rakentamisessa, ylläpidossa ja liikkumisessa. Lain mukaan ulkopuolisten on lähtökohtaisesti saatava lupa yksityistien käytölle ja täl- laisesta käytöstä voidaan periä maksu. Yksityistiet, jotka saavat kunnan tai valtion tukea, eivät ole todellakaan yksityisiä teitä vaan yksityisteitä. Lupaa tien käyttämiseen ei kuiten- kaan tarvittaisi toimintaan, joka ei selvästi lisää tien kunnossapitokustannuksia. Lakiesitys

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2017 vp

mahdollistaa jatkossa kuntien, maakuntien tai valtion tulemisen tieosakkaaksi tapauksissa, joissa ne ohjaavat julkista liikennettä yksityisteille.

Yksityistiet ovat tieverkon välttämätön hiussuonisto Suomessa ja niiden rahoitus tulee säilyttää vähintään nykytasolla myös tulevaisuudessa. Se, että nyt on myöskin erillismäärärahoituksella saatu ensi vuodellekin tämä 13 miljoonaa euroa, on hyvä asia, ja itse toivon, että se myös tulevaisuudessa on vähintään samalla tasolla. Siitä tulevaisuudessa sitten päättävät tulevat hallitukset. Itse toivon, että se taso on vähintään tuolla tasolla. Siksi maakunnille jaettavaksi menevä yksityistieraha on pidettävä erillisenä maakuntien yleisrahoituksesta. Itse toivon, että tämä myöskin uudessa maakuntauudistuksessa toteutetaan näin. Samoin maakuntauudistuksessa tulisi myöskin omasta mielestäni miettiä sitä, voitaisiinko ja pitäisikö maakuntiin perustaa omat tielautakunnat, jotka jakaisivat nämä rahat, etteivät ne rahat mene siihen suureen, isoon pottiin.

19.06 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tämä yksityistielainsäädännön muutos on kyllä byrokratian purkua myöskin todella paljon, ja se on purkua tuolla käytännön elämässä, eli tavalliset tiekuntien osakkaat voivat helpommin hoitaa asioita eteenpäin. Ongelma vain on se, että nämä kuntien tielautakunnat lakkautetaan ja sen jälkeen myöskin lähellä oleva ohjeistus-, neuvonanto- ja kysymyspaikka ihmisiltä katoaa. Meidän pitäisi miettiä myöskin, millä tavalla me saisimme ohjeistusta tiekunnille tästä asiasta. Minun mielestäni en ainakaan minä löytänyt vielä tästä esityksestä sisältöä, millä tavalla tavallisia ihmisiä autetaan näitten asioiden selvittämisessä.

Toinen asia on sitten tämä rahoitusasia. Edustaja Torniainen toikin äsken jo hyvin esille sen, mikä ongelma siinä on. 13 miljoonaa on todella pienen kuuloinen summa tämän yhteiskunnan koko rahasummassa, mitä meillä pyörii, mutta tiekunnille se on erittäin tärkeä raha. Sillä rahalla on saatu todella paljon aikaiseksi. Vaikka se on pieni summa, mitä on lisärahana ollut, niin totuushan on se, että todella isot summat tulee rahaa siitä talkootyöstä ja tieosakkaiden työstä, mitä he omilla traktoreillaan ja muilla tekevät siellä. Jatkossakin olisi todella tärkeää se, että nämä rahat olisivat uusissa maakunnissa korvamerkittyinä teitten hoitamiseen — tämä olisi todella tärkeää — ja maakunnissa muutenkin mietittäisiin sitä vastuuta, millä tavalla tiekuntia pystyttäisiin auttamaan tässä kokonaisuudessa. Näillä rahoilla on todella merkittävä rooli siinä, että koko Suomi pysyy asuttuna. Suomea ei pidetä asuttuna, vaan Suomi pysyy asuttuna, ja jotta se pysyy asuttuna, autamme toimintoja eteenpäin.

Vielä sitten rahoitusasioista: On hyvä, että jatkossa rahoitusta pystyvät saamaan kaikki yksityistiet elikkä ei vain sellaiset, missä on vakituista asutusta, koska meillä on hyvin paljon semmoisia paikkoja, missä on aikoinaan ollut asutusta. Siellä on vanhoja taloja, mutta ne ovat nykyään ihmisten lomapaikkoina, ja muuta elinkeinotoimintaa siellä myöskin on.

19.09 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Aikoinaan, muinoin, kun aloitin omaa poliittista uraani, minulla oli mahdollisuus toimia maa- ja metsätalouden lautamiehenä jonkin aikaa. Siinä tehtävässä tulin kyllä näkemään tämän yksityistielainsäädäntöön liittyvän riitojen kirjon ja suomalaisten innovatiivisuuden siinä, kuinka olla hankala naapuria kohtaan. Nyt siinä mielessä tämä lakiesitys on kyllä erittäin tervetullut, että saadaan tätä tilannetta selkiytymään ja yksinkertaistettua ohjeistoa ja lainsäädäntöä, vastuuta ja niin edelleen.

Toivon, että tämä lakiesitys etenee ripeästi, ja uskon, että valiokunnassa saa kyllä hyvän käsittelyn.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2017 vp

Edelleen positiivista tässä on se, että kuntien tehtäviä vihdoin vähennetään. Tämä on konkreettinen tehtävävähennys kuntien osalta, ja siltäkin osin hallitusohjelman tavoitteet toteutuvat tässä esityksessä.

19.10 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puhemies! Usean yksityistien osakkaana ja jopa muuan tiekunnan puheenjohtajanakin hyvin ilolla panin merkille tämän lakiuudistuksen: 60-luvulta oleva laki vihdoin muutetaan tälle päivälle ja paljon tarpeettomia pykälä poistetaan tämän uudistuksen ohessa. Käytännön toiminnassa väestön ikääntymisen ja maaseudun väestön kasvukeskuksiin siirtymisen myötä myös osaaminen on ihan aidosti ruvennut häviämään ja semmoinen maalaistaito yksityistien kunnossapitamisesta on pikkuhiljaa siirtynyt pois. Teitä ei välttämättä osata enää pitää sellaisessa kunnossa, missä niitä on tähän asti pidetty.

Hyvänä pidän myös tätä valitusoikeuden muuttumista, että se siirtyy kuntien tielautakunnilta oikeusasteisiin. Aika monesti on ollut se tilanne, että naapuri onkin valittanut asiasta ja sitten siellä ovat kyläläiset päättämässä itse siitä samasta asiasta, jolloin semmoinen juridinen peruste lailliselle käsittelylle on ollut aika kaukana ja siellä on yleensä ollut aika lailla toiset perusteet kuin ne lailliset perusteet sen päätöksen tekemiseen. Tällä nyt saadaan se juridiikka mukaan myös tänne yksityistieasioihin, eli tämä on erittäin hyvänsuuntainen uudistus.

Uhkana on tietenkin, että kustannukset nousevat. Itse en kyllä sitä suurenakaan uhkana pidä, vaan se päinvastoin pyrkii ohjaamaan keskustelua ja neuvotteluyhteyttä siihen, että tiekunnan asioita hoidetaan aidosti sen tiekunnan näkökulmasta eikä naapurin riitojen sovittelemisenä. Elikkä tämä on semmoinen parempi suuntaus, että siellä ruvetaan aidosti käymään niitä tiehen liittyviä asioita.

Erittäin hyvänä uudistuksena pidän myös tätä käyttäjä maksaa -periaatetta. Meidän alueellamme rataverkosto halkoo peltoalueita, ja aika usein sitä tieverkkoa on käyttänyt Liikennevirasto ilman erillistä korvausta.

19.12 Sirpa Paatero sd: Arvoisa herra puhemies! Todellakin vuosikymmenten jälkeen tämä on hyvä, ja tavoitteet tässä laissa ovat erittäin perustellut. On ymmärrettävää, että helpotuksia tarvitaan näiden maksujärjestelyjen osalta, ja sen takiahan tässä on tulossa aika moneen muuhunkin lakiin muutoksia: maankäyttö- ja rakennuslakiin, ulkoilulakiin ja semmoisiin lakeihin, mitä en edes tiennyt olemassa olevankaan, niitä oli aikamoinen litania siellä. Erittäin tarpeellinen.

Mutta sitten minulla on muutama kysymys.

Tämä tulee voimaan vasta 2020. Tämä kaikki peruste, ymmärtääkseni, olisi näiltä osin mahdollista ottaa käyttöön vaikka jo heti ensi vuoden alusta, vuonna 2018, mutta kun tähän on nyt yhdistetty nämä kunnilta maakunnille siirrettävät tehtävät ja valtiolta rahoituksen siirtäminen maakunnille, niin siitä syystä nyt sitten tämä hyvä uudistus — ainakin pääosin, minkä nyt ymmärsin tästä — siirtyy kahdella vuodella eteenpäin. Ja tietenkin kysymys sen jälkeen tulee siitä, mikä on kuntien ja maakuntien yhteistyö, miten tulevaisuudessa kuntien yhteistyö toimii, koska kunnathan ovat myöskin rahoittaneet yksityisteitä jo tähänkin mennessä. Vaikka ne lautakunnat ovat sieltä nyt lain mukaan pois, käytännössä ne ovat jo olleet pois tähänkin mennessä. Maakunnissahan budjetti on yleiskatteellinen, eli tulevaisuudessa yksityistiet kilpailevat siitä ihan samasta sote-rahoituksesta tai työllisyyden rahoittamisesta — ainakin tahtotila on ollut tämänkaltaisen. Sen takia ehkä kysyn

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2017 vp

rohkeasti ministeriltä, olisiko ollut mitenkään mahdollista ajatella, että tämä yksityistieläki, niiltä osin kuin se koskee helpotuksia byrokratian purkamiseen, maksujärjestelyihin ja muihin, oltaisiin tehty nyt, jotta tämä etenisi, koska on vielä pieni epäily, että kaikki ei mene aikataulussa tämän maakuntalain kanssa.

19.14 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Itse olen jonkun verran työni puolesta juristina joutunut olemaan myös mukana tietoimituksissa ja tietoimitusriidoissa. En ole kyllä niissä mikään syvälinen asiantuntija mutta tuon muutaman kysymyksen kautta terveisen. Nyt käytän tilaisuuden hyväksi, kun ministeri on paikalla.

Katselin tässä säädöksiä ja huomasin, että kiinteistönmuodostamislakiin on tulossa joi-takin muutoksia mutta tässä ei olla muuttamassa sinänsä uskottujen miesten järjestelmää. Tielautakunnat kunnissa lakkaavat, jolloin tietysti siellä lakkaa uskottujen miesten käyttö, mutta Maanmittauslaitos tietoimituksissa käyttää toimitusinsinöörejä, ja siellä ei ole lähtö-kohtaisesti siis ketään juristeja mukana. Täällä puhuttiin siitä, että — tuossa edustaja Pyl-väs taisi puhua tästä — sitä juridiikkaa tarvittaisiin monissa muissakin asioissa, ettei mene pelkäsi riitelyksi erimielisyydestä, ja olisin kysynyt, onko mietitty sitä, että näihin tietoi-mituksiin Maanmittauslaitoksessa saataisiin hieman juridista osaamista. Näissä joissakin tapauksissa, joissa olen ollut mukana, siellä on ollut prosessuaalisia ongelmia kuulemises-sa. Vastapuolelle ei ole lähetetty lausumia etukäteen tiedoksi, on oletettu, että niihin vas-tataan siinä paikan päällä, ja kun on tehty niin sanotusti juridisia prosessiväitteitä, niin niitä ei ole otettu vakavasti vaan on jatkettu sitä prosessia. Valitettavasti se on joskus myös niin, että jos virhe tulee maanmittaustoimituksessa, prosessuaalisiin asioihin ei välttämättä saa enää muutosta myöhemmin, koska joudut kuitenkin vastaamaan siihen, tai sitten, jos maal-likko on lähtenyt vastaamaan siihen eikä ole kieltäytynyt käsittelemästä asiaa, niin siihen ei myöhemmin enää puututa ja katsotaan, että no, hän on kuitenkin vastannut maanmittaus-toimituksessa, ja maa-oikeudessa ei ole enää puututtu tähän ongelmaan.

Toivoisin, että tätä oikeasti mietittäisiin, koska nämä asiat monimutkaistuvat ja juri-disoituvat. Siellä on hyvin monimutkaisia rasitteita päällekkäin, ja maallikot eivät osaa välttämättä vaatia oikeuksiaan, jos ei siinä ole juristia. Juristit pitävät näistä kuulemisista ja prosessuaalisista asioista tarkkaa huolta siinä mielessä, että ihmisellä täytyy olla oikeus pe-rehtyä aineistoon, ettei hänen tarvitse kylmiltään lähteä vastaamaan. Nämä ovat hyvinkin mittavia asioita. Eli siitä olisin kysynyt.

Sitten täällä mainittiin, että lupakäytäntö ja käyttökorvausprosessi jotenkin muuttuisi-vat, ja muistaakseni edustaja Torniainen sanoi, että lupa tai korvaus tulee, mikäli ulkopuo-lisen käyttö selvästi lisää tien käyttöä tai kulumista ja näin. Mitä se tarkoittaa? Jos säännöl-lisen epäsäännöllisesti joku ulkopuolinen kulkee siitä oikaistakseen, niin miten tämmöi-seen voi puuttua? Voiko sitä millään lailla estää tai vaatia siitä jotain korvausta? Edustaja Torniainen taisi mainita jonkun säännönmukaisen auton, jonkun viranomaisen auton, joka sitä käyttää, mutta jos se on vain satunnaista, niin voiko siitä nyt edelleenkin sitten mää-rätä tai lähteä vaatimaan maksuja. Miten sitä edes sitten valvoo?

Mietin sitä myöskin, kun erityisesti maanmittaustoimituksessa ei ole juristeja ja maaoi-keudessakin — no, siellä tietysti on juristeja, mutta on hyvä, että tätä koulutusta tulee. Joi-takin korkeimman oikeuden ratkaisuja tuossa luin, muun muassa korkein oikeus 2008:39, ja siinä on hyvin mielenkiintoista, että piti mennä korkeimpaan oikeuteen asti ennen kuin voitiin ymmärtää se, että ihminen oli kunnostanut vanhan maatilan ja että se vanha tie kul-ki ihan siitä talon vierestä. Maa-oikeuskin ja toimitusinsinöörit olivat vielä katsoneet, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2017 vp

on itse aiheutettu ja selvästi tietoista toimintaa, että on kunnostettu se talo ja sitten semmoinen vanha tieoikeus on mennyt siitä vierestä ja että se on ollut järkevä peruste pyytää sen tien siirtoa. Eli jotenkin tuntuu ihan kuin tieoikeus olisi välillä kovempi kuin omistusoikeus, ettei välttämättä ymmärretä, että maailma muuttuu. En tiedä, muuttaako tämä lainsäädäntö jotenkin liian jäykkiä oikeuskäytäntöjä. Kaikki eivät osaa ja pysty taloudellisesti takaan tilanteesta johtuen menemään sinne korkeimman oikeuden takaseinään, jos sinne edes valituslupan saa.

Sitten olisin vielä kysynyt sitä, kun kiinteistönmuodostamislaissa tosiaan sinne tietoitukseen ja Maanmittauslaitokseen saa uskotut miehet, jos jompikumpi asianosaisista sitä vaatii. Siinä on sellainen asia, että sillä lisätään myös kuluja. Nämä uskotut miehet eivät ole juristeja vaan kunnanvaltuuston nimeämiä henkilöitä, ja pienillä paikkakunnilla on syntynyt semmoisia tuntemuksia, vaikkei nyt ole suoranaista esteellisyyttä pystytty osoittamaan, että esimerkiksi kaupunkilaisella, joka on tieriidassa mukana, ei ole kyllä kauhean tasavertainen olo, kun siellä on kaksi paikallista kunnanvaltuutettua 2 000 asukkaan kunnasta tai pienemmästäkin. Eli kun tosiaan saa toisen asianosaisen pyynnöstä sinne, siellä on silloin maanmittausinsinööri, joka ei ole juristi, ja sitten siellä on kaksi paikallista uskottua miestä, ja sitten siellä on vaikka kaupunkilainen ja sitten on paikallinen, ja se asetelma ei kyllä välttämättä näytä objektiivisesti katsoen esteettömältä. Asiathan ovat monesti sitä, miltä ne näyttävät, ja jos ihminen semmoisessa tilanteessa vaikka sitten ei saa oikeuksiaan täysin toteutetuksi, niin luottamus siihen toimitukseenkin horjuu aika vakavasti.

En tiedä, kuuluuko tämä edes nyt suoranaisesti ministeri Bernerille, mutta toivoisin oikeasti, että tähän kiinnitettäisiin huomiota. Tämä on aika vanhanaikainen systeemi, tällainen paikallinen uskottu mies. Nämä ovat niin juridisia asioita, ja kunnalla on puheoikeus kunnan alueella, eli kyllä minä mieltäisin näitä. Ihmiset ottavat tästä jonkun verran yhteyttä. Jos näitä korkeimman oikeuden ratkaisujakin lukee, niin kyllä täällä aika hassujakin ratkaisuja on. Erityisesti tuntuu, että se juridinen osaaminen unohtuu siellä alkuvaiheessa ja sitten niitä oikeusturvaongelmia on tullut niin paljon jo. Toivoisin, että tähän asiaan kiinnitettäisiin huomiota.

19.21 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Niin kuin esille on tullut, tämä esitys purkaa byrokratiaa todella paljon.

Mutta sitten ihan semmoinen käytännön asia, että tavallisia ihmisiä koskettaa paljon se, että tämän lain mukaisesti jatkossa ei enää välttämättä tarvitsisi kysyä maanomistajalta lupaa, välttämättä maanomistaja ei tule edes tietämään etukäteen asioita, mitä hänen maallensa tapahtuu. Siellä voi olla esimerkiksi puita, pensaita, jotka voivat maanomistajalle olla merkittäviä ja tärkeitä asioita, pieniä maakohteita, siellä voi olla mitä tahansa, ja tämän jälkeen maanomistaja ei välttämättä edes tiedä, että niihin tullaan koskemaan, ne tullaan kaatamaan. Nämä eivät välttämättä ole niinkään raha-asioita, ne voivat olla hyvinkin paljon tunneasioita, ja nämä ovat niitä mielensäpahoittajien asioita hyvinkin paljon, mutta merkittäviä asioita. Samoin on niin, että jatkossa maakaapeleitten, johtojen vetämiseen, pienten rakennelmien tekemiseen, mikä liittyy yksityistiehen, ei maanomistajan lupaa tai edes tietoisuutta tarvita välttämättä ollenkaan. Miten nämä asiat on nyt sitten huomioitu, ja miten saadaan varmistettua se, että maanomistajat jatkossa olisivat yhä tietoisia siitä, mitä heidän maillaan tulee tapahtumaan?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2017 vp

19.22 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys todella on hyvä ja odotettu. Myöskin normien purkua ja keventämistä täällä on merkittävä määrä.

Tuon, minkä edustaja Maijala otti äsken esille, maanomistajien roolin, osalta on tosi tarkkana oltava siltä osin, että kun tietoimitus tehdään ja määritellään tiealue, minkä jälkeen se alue on se, joka on määriteltä, niin sillä alueella pitää pysyä ja se maanomistaja siinä yhteydessä tulee kuulluksi mutta sen jälkeenhän tilanne on sitten toinen: jos tulee urakoitsija, joka ei tiedä tiealueen rajoja, niin silloin tietysti on myöskin tiekunnalla velvollisuus selvittää se, että haltuun otettu tiealue on se, missä toimenpiteet tehdään, ja kaikki kaapeloinnit ja muut tehdään tiealueen sisällä eikä maanomistajan luovuttamattomalla alueella.

Mutta sitten yksi asia, johon täällä kiinnitän vielä huomiota — myöskin edustaja Pylväs otti kyllä ansiokkaasti hyvän esimerkin kautta esille sen asian — eli se, että kun nyt muutoksenhakuprosessissa mennään pois tiehoitokunnista ja mennään sinne käräjäoikeuteen, niin kuten täällä hallituksen esityksessä sivulla 25 kuvataan hyvin nimenomaan se prosessi, kustannus on aivan toista luokkaa. Mutta tietysti täytyy muistaa se, että ainahan pitää pyrkiä siihen, että riitatilanteita olisi entistä vähemmän, ja jotta nämä kaikki asiat pystytään huolehtimaan, niin nimenomaan tämä tiealuekin pitää olla sääntillisesti määriteltä. Mutta onko tässä nyt riittävät kustannuslaskelmat taustalla siitä, minkälaista rasitetta tässä nyt sitten oikeasti tulee? Näitä riitatilanteita kuitenkin väistämättä joitain tulee, ne ovat merkittävästi kalliimpia. Onko täällä taustalla nyt riittävä selvitys siitä, niin että tämä on myöskin tasavertaisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen perustuen hyväksyttävissä?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja nyt ministeri Berner, 5 minuuttia.

19.24 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa puhemies! Kiitoksia myös tästä keskustelusta. Muutamia näkökulmia, joita muun muassa edustaja Maijala otti esille:

Maanomistajat ovat useimmiten myös tieosakkaina itse, ja johtojen sijoittaminen voisi olla mahdollista ilman maanomistajan lupaa vain tiealueella, ei sen ulkopuolella, jolloin se tarvitsisi sitten maanomistajan lupaa.

Valmistelussa ollaan todettu, että Maanmittauslaitoksen ammattitaito on yleisesti ottaen hyvä ja korkea silloin, kun puhutaan yksityisteistä, ja toki koulutusta tarvitaan aina.

Lupa tarvitaan tien käyttämiseen säännöllisiin ja tilapäisiin kuljetuksiin, säännölliseen kulkemiseen ja kunnossapitokustannuksia lisäävään toimintaan. Satunnaiseen kulkemiseen sitä ei tarvita eikä jokamiehenoikeudella tapahtuvaan kulkemiseen.

Kiinteistönmuodostamislakiin ei ole uskottujen miesten osalta kaavailtu muutoksia. Toimitus voidaan suorittaa myös ilman uskottuja miehiä, mikäli heitä ei katsota tarpeelliseksi.

Muutoin tässä on kevennystä siinä mielessä, että tiekuntien perustaminen, jakaminen, yhdistäminen ja lakkauttaminen eivät jatkossa edellytä yksityistietoimitusta vaan tieosakkaat voivat tästä sopia. Samalla mahdollisuus itseoikaisuun huolehtii siitä, että on mahdollisuus sopia myöskin tämän lain ulkopuolella. Valtio, kunnat ja maakunnat voivat tulla tieosakkaiksi silloin, jos katsotaan esimerkiksi, että valtion toimi synnyttää kustannuksia yksityistien käyttöön. Tällöin valtio voidaan myös velvoittaa siihen.

Yksityisteiden avustuskriteereitä helpotetaan tuntuvasti, ja tässä, ehkä eri tavalla kuin edustaja Mäkipää sanoi, ei ole tulossa mitään luokituksia vaan periaatteessa riittää, että on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2017 vp

olemassa yksityistie ja että se on tunnustettu ja määritelty. Siitä näkökulmasta kevennetään tätä kokonaisuutta.

Mielenkiintoinen kokonaisuus, niin kuin edustaja Kasvi tässä totesi, on se tavoite siitä, että johtojen ja kaapeleiden vetämiset voitaisiin tehdä yksityistoimituksessa määritellylle tiealueelle ja että siitä voitaisiin silloin sopia ilman maanomistajan lupaa. Tässä, niin kuin totesitte, on erittäin suuri mahdollisuus, mutta on myös äärimmäisen tärkeää, että tässä edetään niin, että ei tule taas uusia erimielisyyksien kohteita. Arvostan sitä, että tähän kohtaan olette valmiita myös perehtymään. Itse näen, että tämä on meille tärkeä ratkaisun mahdollisuus sitten taas meidän digitalisaatiomme ja muun kehittämisen näkökulmasta.

Meillä myös haluttaisiin huolehtia siitä, että tämä laki olisi mahdollistava ja että kysymys ei ole siitä, että olisi välttämätöntä uudistaa uudistuksen myötä tienpitoa, viedä ammattimaiseen tienpitoon. Voidaan myös jatkaa vanhalla tavalla, voidaan myös huolehtia talkooporukalla, mutta samalla silloin, kun sitä valmiutta ei ole, on myös mahdollista viedä tämä tienpito kohti ammattimaisempaa kokonaisuutta.

Kaiken kaikkiaan kysymys on tässäkin kohtaa merkittävästä lainsäädäntöuudistuksesta, ja tässä onkin sitten se kysymys siitä, miten me huolehdimme nimenomaan tästä osaamisen säilymisestä ja myöskin siitä, että meillä aidosti syntyy se omistamisen merkitys, siihen liittyvä kunnioitus ja siihen liittyvät lähtökohdat, mutta myöskin pidetään huolta siitä jokamiehen oikeudesta.

Toivon tässäkin, että valiokunta saa tämän hyvin eteenpäin, ja olen tietysti mielelläni käytettävissä myös jatkotyötä varten. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.